

העולם אפריל 16 1926

ד"ר יהושע טהון היהדות הפולנית וגרלה

היתה במשך המאה האחרונה שום תנועה גדולה בישראל שלא היו היהודים הגליצאים צועדים בה בשורות הראשונות החריפות התלמודית החסידות ההשכלה המובנת ביותר העמוק של חכמת היהדות הציונות בכל התנועות הרוחניות האלה היו היהודים הגליצאים מראשי המדברים, אפילו לדרישות זכויות לאומיות בשביל היהדות בגולה היו היהודים הגליצאים המתחילים בדבר, ולא עוד אלא שעשו מעשה רב והקריבו קורבנות גדולים ועוד שבשנת 1907 כשרק היתה הזדמנות ראשונה לכך בחרו צירים לאומים והשתמשו במאורע זה להכניס כמה רבבות יהודים תחת הדגל הציוני. היהדות הגליצאית הצטיינה בעוד דבר אחד - באינטליגנציה המקצועית שלה. בשום קבוץ יהודי לא היה אחוז כל כך גדול של רופאים, עורכי דין רוקחים שופטים ועוד יהודים מדופלמים כמו בגילציה, ודוקא האינטליגנציה הזאת היתה הראשונה שהכריזה על המרד הציוני ברחוב היהודי, הצעירים היהודים בעלי השכלה הגבוהה הם שעורר את המונים הרחבים מתרדמתם והוציאו אותם מרשת התבוללות וגם מרשת החסידות שבכח עצמם בוודאי לא היו יכולים להמלט מהן.

העבר הפוליטי. קבוץ זה היה חי במשך של יותר ממאה שנים תחת הלחץ של רוסיה העריצה ולא התרגל כלל וכלל לשום חיים פוליטים החיים הציבוריים עד כמה שבכלל היו במציאות התחבאו במחתרת וממילא לא התפתחו כראוי שהרי חיים ציבוריים אינם גדלים ואינם מתפתחים אלא בתוך אוויר צה ותחת שפע של קרני אור חם ואלה לא היו ליהדות הפולנית.